

כהן חבקוק

כ"ו ניסן תר"ף - ד' בניסן תש"ח

12.6.1920 - 13.4.1948

סיפור חייו של חבקוק ז"ל

**חבקוק, בן חוה ויעקב-
מאיר, נולד ביום כ"ו בסיוון
תר"ף, בעיר ברישה, פולין.
בהיותו בן שנתיים עלה עם
משפחתו לארץ. כאן למד
ב"ישיבה" ואף התמחה
בהנהלת חשבונות**

**אמרו עליו שהיה ירא-שמים ותמים בכל
דרכיו וחי מיגיע-כפיו.
הוא עבד כפועל-בניין בבית-החולים
"הדסה" שעל הר-הצופים
וכיתר העובדים השתתף בשמירה על
בית-החולים ועל הסביבה.**

**רצה הגורל, ואחיו של
חבקוק ז"ל, עקיבא, נפל גם הוא
בקרבות תש"ח.**

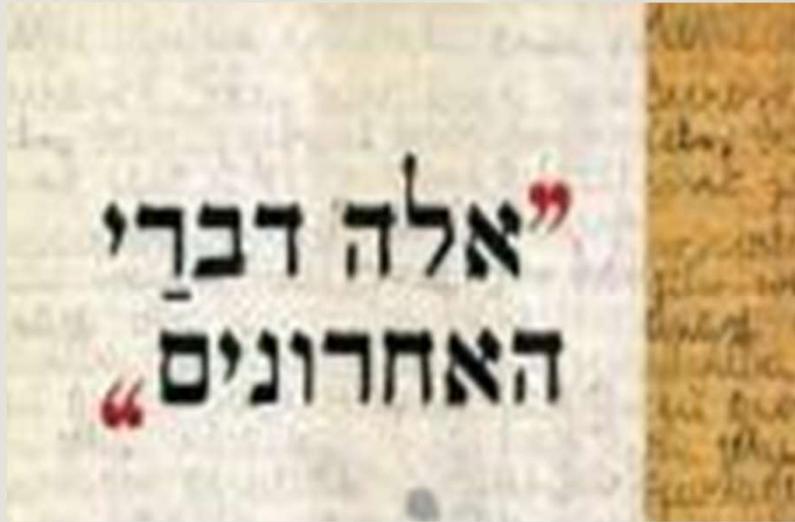
מי שהבטיח וזכה גם לקיים
מי שהצליח לחזור מן הדרכים
מי שכאב, אבל הבין שהכאב אילם
הוא לא יניח שנשכח את ההולכים.

וההרים עוד יבערו באש זריחות
ובין ערביים תנשב עוד רוח ים
אלף פרחים עוד יפרחו בין ובתוך שוחות
הם שיעידו, כי זכרנו את כולם.

דידי מנוסי

יהי זכרם ברוך

**מכתביו של עקיבא לחבקוק
ולמשפחה לפני נפילתם בקרב**

אלה דברי
האחרונים

**עקיבא, אחיו של חבקוק, כותב
לפני מותו:**

**עכו יום שישי כ"ו אדר ב' (אפריל
1946)**

**שלום לכם הורים, קרובים וחברים
יקרים**

**במכתבי הקודם חל עיכוב מה בגלל
כתיבת הכתובת שלא במקומה הנכון.**

**כעת אני מקווה שקבלתם כבר את
המכתב הנ"ל. מאז בקורכם אצלי**

נלקחנו לבית המשפט השלום בעכו

וקבלנו פקודת מעצר ל-15 ימים

נוספים כלומר עוד שבוע מהיום.

**אלה דברי
האחרונים**

**אתמול מלאו חודש ימים לישיבתנו
בכלא. כל יום בפני עצמו עובר
במהירות, אבל החודש כולו -
תקופת חיים שלמה. וחבל על
ישיבה זו ללא תועלת למישהו אבל
גם זה יעבור, ואל הרהור.
מה נשמע בבית? מה שלום אמא?
דרישות שלום לשמואל, זהבה,
נחמה, חבקוק והנכדים. כתבו לי
תכופות יותר.
שלכם עקיבא.**

אלה דברי
האחרונים

נען, מוצ"ש י"ט אדר א'
להורי היקרים שלום רב.
כבר זמן רב שלא כתבתי לכם דבר.
כי מצד אחד סמכתי על ד"ש
ששרה תמסור עבורי שונית
חששתי שמכתבי ילך לאיבוד
בדואר המסודר שלנו. לכן אל
תדאגו אם מכתבי לא יגיע וכולם
לתעודתם. אצלנו המצב עד היום
שקט. אחד השכנים הסביר את
המצב בפשטות ואמר שהקמת בית
בכפרו מצריך יותר זמן מאשר
הריסתו ע"י יהודים.

אלה דברי האחרונים

ירדו הגשמים האחרונים בעיתם
יהיה כאן יבול די יפה. במסגריה
מוסיפים עוד בשריון, אבל הקצב
נחלש במקצת ומתחילים כנראה
בעבודות אחרות. ד"ש משרה
והילדים, שאול הלה בשבוע שעבר
ביום שישי הלך כבר לביה"ס. משה
ילד חמוד יודע לשיר יפה. מה
שלומכם? איך מצב הרוח בירושלים?
אני מתאר לי את זעם העם נגד עמלק
בדורנו, הלואי יהיה סופו כהמן
בשעתו ובקרוב. העקר עלינו להיות
חזקים ויודעים לספוג מכה ולהמשיך
במלחמה בראש מורם.

אלה דברי האחרונים

כי על חללי מלחמה אין סופדים
והן זוהי מלחמה על הכל ולמען
הכל ומכאן כח עמידתנו בשער
כפי שהתגלה בניסיונותינו
הראשונים כי מלחמה זו כנראה
היא רק בראשינו ולכן עלינו לדעת
לשמור על עצבינו ולא להרוס
אותם. ד"ש לחבקוק ומשפחתו
ולכל החברים.
פורים שמח ומפלה לכל
ה"המנים" של ימינו.
בנכם עקיבא

אלה דברי
האחרונים

**עכו יום שישי כ"ו אדר ב' (אפריל
1946)
שלום לכם הורים, קרובים
וחברים יקרים
במכתבי הקודם חל עיכוב מה
בגלל כתיבת הכתובת שלא
במקומה הנכון. כעת אני מקווה
שקבלתם כבר את המכתב הנ"ל.
מאז בקורכם אצלי נלקחנו לבית
המשפט השלום בעכו וקבלנו
פקודת מעצר ל-15 ימים נוספים
כלומר עוד שבוע מהיום.**

אלה דברי
האחרונים

**עכו יום שישי כ"ו אדר ב' (אפריל
1946)
שלום לכם הורים, קרובים
וחברים יקרים
במכתבי הקודם חל עיכוב מה
בגלל כתיבת הכתובת שלא
במקומה הנכון. כעת אני מקווה
שקבלתם כבר את המכתב הנ"ל.
מאז בקורכם אצלי נלקחנו לבית
המשפט השלום בעכו וקבלנו
פקודת מעצר ל-15 ימים נוספים
כלומר עוד שבוע מהיום.**

אלה דברי האחרונים

ה', כ"ח באייר
שלום לך שרה.
אני מנצל אפשרות כתיבה זו כי
הסיכויים שמכתב זה ירד עוד
היום. בקצור אני נמצא בדרכים
ובשבילים, זה שבוע וחצי שלא
בקרתי בבית, אקווה לחטוף
ביקור בימים הקרובים ביותר. עד
השבוע עבדו כאן קשה, כעת
הסיכויים למנוחה הם בתכנית
אבל עלולים לבוא שינויים בכל
רגע. את מכתבי מפני כשבועיים
אקווה שקבלת בזמנו.

אלה דברי האחרונים

תעני מיד בדרך שאני כותב אליך.
אבקשך לארוז את חפצי ולרכזם.
באם העניינים בחזית ירושלים
יסודרו אקוה להתראות אתכם
למטה. כתבי על הנשמע אצלכם
ומה עם שמואל בתל אביב. מה
שלום הילדים? אסיים בזה כדי
שלא יתאחר המכתב.
אחיך עקיבא.

עקיבא, נפל גם הוא בקרבות תש"ח.

יום הנפילה – הדרך להר הצופים.

"כִּי מֵיֵדֵי דְבָרֵי בּוֹ זָכַר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד"

ירמיהו לא, יט

נזכור ולא נשכח

**ב-13 באפריל ב-9 בבוקר יצאה "שיירת
הדסה" להר הצופים ממרפאת "הדסה"
שברחוב הסולל. רק לאנשים שתפקידם
חייב אותם לכך הותר לנסוע בה, ואף-על-
פי-כן הצטרפו אליה אנשים שנסעו לבקר
קרובי משפחה ולמטרות פרטיות אחרות.
ברחוב הסולל עטו הנוסעים הרבים על שני
האוטובוסים המשוריינים, שאחד מהם היה
מיועד לעובדי "הדסה" ואחד לעובדי
האוניברסיטה.**

**כארבעים איש הצטופפו בכל אוטובוס. בדרך
לבית-ישראל הצטרפו אליהם שני
אמבולנסים, שלוש משאיות שהובילו
אספקה וחומרי-בניין לביצורים, ושני
משוריינים - בסך הכול נסעו ב"שיירת
הדסה" יותר ממאה איש בתשעה כלי-רכב.
התחנה האחרונה של השיירה בשטח
היהודי הייתה ליד "טיפת חלב", ברחוב
שמואל הנביא שבבית-ישראל.**

**בראש השיירה נסע משוריין בפיקוד
אשר רהב, ובו חמישה לוחמים ושתי
טרמפיסטיות. אחריו נסעו, לפי
הסדר: אמבולנס קטן עם שנים-עשר
נוסעים, לרבות ד"ר יאסקי, אשתו,
ופצוע ששכב על אלונקה; אמבולנס
יותר גדול ובו שני נהגים, שני חולים
וכמה רופאים ואחיות; שני
האוטובוסים; שלוש המשאיות;
משוריין-מאסף עם שישה לוחמים**

מכשירי קשר לא היו בשיירה, אף
שהשימוש במכשיר קשר כבר היה
נפוץ בשיירות שנסעו מחוץ לעיר.
קצין המבצעים של חטיבת "עציוני",
ציון אלדד, שלח את השיירה לדרכה,
והיה בטוח שלא יאונה לה כל רע; הוא
אפילו הרשה לאחותו חווה, ששירתה
ביחידת "ההגנה" על הר הצופים,
לנסוע בשיירה. לחטיבת "עציוני" לא
הגיעו כל ידיעות על כוונת הערבים
לנקום את נקמת דיר-יאסין, ולא
הוכנה תוכנית לחלץ את השיירה אם
תותקף.

שניים מפקודיו של עבד אל-קאדר אל-
חוסייני - מוחמד עבד אל-סג'אר ועבדול
עבד-לטוף - הניחו מוקש על הכביש בשכונת
שייח'-ג'ראח וארגנו את המארב.
מהתצפיות ראו אנשי "ההגנה" תנועה
חשודה בשייח'-ג'ראח בשעה 9:15 בבוקר.
השיירה כבר הגיעה אז לתחנה שליד
"טיפת-חלב".

מאחת התצפיות נשלח דוח למפקד החבל:
ערבים הכניסו חלונות משוריינים בעלי
אשנבים לבית העומד בין בית נשאשיבי ובין
הבית הבלתי גמור, משמאל לכביש.

אנשי התצפית הציעו למפקד להסתכל
במשקפת גדולה ולבדוק אם הוצב בחלון
מקלע או מכונת-ירייה. קצין המודיעין
האזורי הציע לרהב להשגיח על הבית. אחרי
האסון אמר קצין המודיעין שלא הייתה לו
סמכות לעכב את השיירה, "במיוחד לאחר
שבימים האחרונים לא נעצרו השיירות ליד
'טיפת חלב' לשם קבלת ידיעות על ביטחון
הדרך, משום שהיה סידור עם הצבא
והמשטרה"

**ליד "טיפת חלב" עמד במחסום משה
הילמן, איש-הקשר עם הבריטים בצפון
ירושלים וידידו של מפקד משטרת מאה
שערים, המפקח רוברט ווב.
הילמן סייע לווב להיפגש עם אהובתו
היהודייה, וגם נתן לה מעיל פרווה, גמול
על השירותים שסיפק ווב ל"הגנה".
ווב ופקודיו היו מסיירים בדרך, לפני
צאת השיירות, ומדווחים להילמן על
ממצאיהם, לפני שהיה נותן למפקדי-
השיירות אישור אחרון להיכנס לשטח
הערבי. ב-13 באפריל הודיע סמל משטרה
בריטי להילמן שהדרך תקינה.**

**הילמן לא הסתפק בהודעה זאת, טלפן
לווב וביקש אישור גם ממנו.
לפי הדוח שכתב, אחרי זמן-מה ענה ווב
להילמן ש"הדרך בסדר".
באותו דוח גם כתוב שהילמן קיבל את
ההודעה על הפעילות החשודה בשייח'-
ג'ראח מהתצפית.**

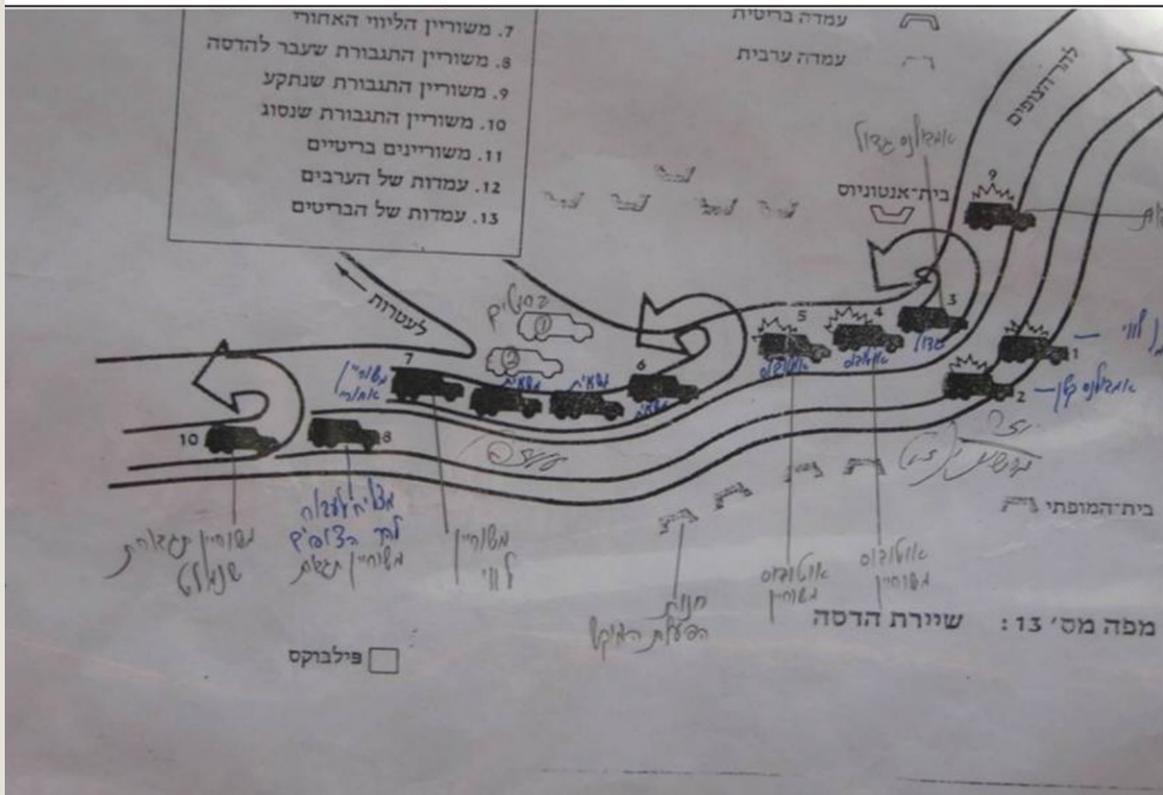

**אבל למחבר סיפר הילמן שווב הזהיר
אותו בשיחתם הטלפונית, ושהוא לא
הבין את האזהרה:**

”היום אל תשלח את הפרווה”,

**והילמן סבר שידידו מדבר על פרווה
נוספת בשביל אהובתו ותמה קצת:
הרי הבחורה כבר קיבלה מעיל פרווה??**

**הוא לא התעכב לחשוב שאולי מסתתר
רמז כלשהו בדברי מפקד-המשטרה.
הוא נתן לשיירה את האישור לצאת,
וכשהבין את טעותו כבר היה מאוחר מדי.**

66TH ANNIVERSARY OF THE MT. SCOPUS
 MEDICAL CONVOY MASSACRE
 4 NISSAN 5708

We remember.

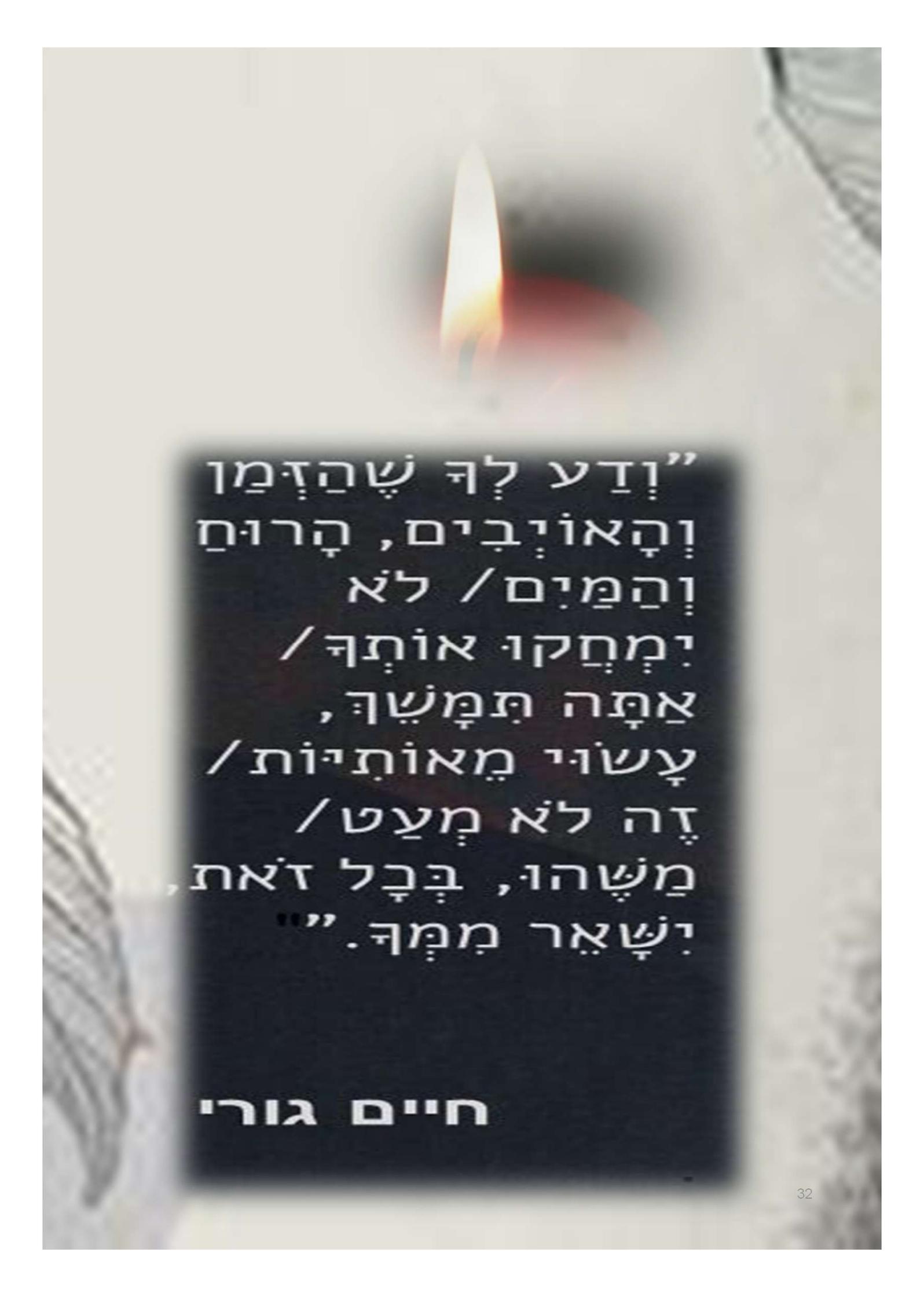
אחד הניצולים ד"ר מטות.

לפנות ערב נותרו רק שרידים חרוכים של האוטובוסים, המשוריין והאמבולנס. אחד הניצולים, ד"ר מטות, הצליח להיחלץ מהטבח ובעודו פצוע הגיע בזחילה לבית אנטוניוס במרחק עשרות מטרים, מקום בו ישבה הפלוגה הבריטית. את הסיפור המפורט אותו סיפר ד"ר מטות אפשר לקרוא בספר 'הר הצופים' מאת מרדכי גילת.

לפנות ערב נותרו רק שרידים חרוכים של האוטובוסים, המשוריין והאמבולנס. אחד הניצולים, ד"ר מטות, הצליח להיחלץ מהטבח ובעודו פצוע הגיע בזחילה לבית אנטוניוס במרחק עשרות מטרים, מקום בו ישבה הפלוגה הבריטית. את הסיפור המפורט אותו סיפר ד"ר מטות אפשר לקרוא בספר 'הר הצופים' מאת מרדכי גילת.

"אבל
זכרנו
אתה ודרך
ונשבנו
שכל שנות
בת יום
ימשיך הנסוע"

A lit matchstick with a flame, set against a dark background with Hebrew text. The matchstick is positioned at the top center, with a bright yellow and orange flame. The background is a dark, textured surface, possibly a matchbox, with a lighter, textured area on the left side. The Hebrew text is written in white, serif font, arranged in several lines. The text is a quote from the Hebrew Bible, specifically from the book of Isaiah, chapter 42, verse 17. The text is: "וְדַע לְךָ שֶׁהַזְּמוֹ וְהָאוֹיְבִים, הָרוּחַ וְהַמַּיִם / לֹא יִמְחָקוּ אוֹתְךָ / אֶתְּהָ תִּמְשֹׁךְ, עָשׂוּי מְאוֹתִיּוֹת / זֶה לֹא מֵעַט / מִשָּׂהוּ, בְּכָל זֹאת, יִשְׁאַר מִמֶּךָ." The text is centered and occupies most of the lower half of the image.

”וְדַע לְךָ שֶׁהַזְּמוֹ
וְהָאוֹיְבִים, הָרוּחַ
וְהַמַּיִם / לֹא
יִמְחָקוּ אוֹתְךָ /
אֶתְּהָ תִּמְשֹׁךְ,
עָשׂוּי מְאוֹתִיּוֹת /
זֶה לֹא מֵעַט /
מִשָּׂהוּ, בְּכָל זֹאת,
יִשְׁאַר מִמֶּךָ.”

חיים גורי

כִּי רַעוּיֹת שְׂכַזְאֵת לְעוֹלָם
לֹא תִתְּנֶנּוּ אֶת לְבָבוֹ לְשִׁכְחָה

טקס זיכרון לחללי שיירת הדסה

דבריה של ד"ר תמר אלרם – מנהלת ביה"ח הדסה הר הצופים.

**לרגל ציון 70 שנה לאירוע הקשה והמכונן
בתולדות מדינת ישראל, בו ספגנו את מספר
האבדות הגבוה ביותר באירוע טרור יחיד - 78
חללים, החלטנו להשלים את דרכה של שיירת
הדסה", אמרה ד"ר תמר אלרם, מנהלת בית
החולים הדסה הר הצופים.**

**”כאן בדרך להר הם נשרפו חיים, כאן הסתיימו
חייהם בדרך הקשה ביותר שניתן לחשוב עליה.
הבוקר אנשי הדסה ובני המשפחות השכולות
סיימו עבורם ולזכרם את הדרך, כאשר אנשי
מרכז 'ראשית ירושלים' תיבלו וסיפרו לנו
בדרך על קורותיהם של האנשים המיוחדים
שאינם איתנו עוד.**

**אותם אנשים מסמלים עבורנו, 70 שנה
אחרי מותם, את הגבורה ואת
המחוייבות שלנו להמשיך ולכונן רפואה
מובילה בישראל, ובהר הר הצופים
בפרט. אני מגיעה בכל בוקר להדסה הר
הצופים בתחושה של יראת כבוד לעיר,
להר, לדר' יסקי מנהל בית החולים
שנספה באסון השיירה, ולכל אילו
שצעדו כאן לפני וחירפו את נפשם כדי
להמשיך לתת שירותי רפואה לתושבי
העיר".**

"זמשת שירה"

יחד משלימים את מסלול שיבת חדסה

לוֹבֵשׁ חַל וְתַעַר, וְכַפְדֵי וְפָלִים,
בְּנֵיב יַעֲלוּ הֵם
קִלּוֹךְ וְתַחֲרָשׁ.
לֹא תִקְלִיטוּ בְּקָדָם, לֹא מָחוּ עוֹד בְּמִיָּם
אֶת עֲקֻבוֹת יוֹם-תַּפְּרֹךְ וְלֵיל קוֹ-הָאֵשׁ.

(נתן אלתרמן)

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

מועצת פועלי ירושלים

התאגדות עובדי הדסה והאוניברסיטה

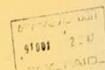
הסתדרות הפקידים

עובדי הדסה והאוניברסיטה

שרויים באבל כבוד על הרצחם של חבריהם

אנשי העבודה והמאן

אשר נפלו בדרכם להר הצופים

ה' ניסן תשי"ח 14-4-48

הנער הזה - עכשיו הוא
מלאך.
לא עוד יברכהו, לא עוד
יבורך.
אלוהים, אלוהים, אלוהים
לו אך ברכת לו - חיים.

(חוה אלברשטיין)

וברך לו חיוך שכמוהו כאור
וברך לו עיניים גדולות וחאות
לתפוס בן כל פרח וחי וציפור
ולב להרגיש בו את כל המראות.

**תוצאותיה הקשות של אותה מתקפה היו
בלתי נתפסות ומן החמורות שידעה
מדינת ישראל. 78 איש ואישה נהרגו בה,
בהם לוחמים, רופאים, אחיות,
סטודנטים, נהגי משורינים אשר סבלו
ממוות איטי כאשר רכביהם נשרפים
במהלך שש שעות בהן לא ניתן היה
להתקרב ולהצילם.**

**נזכור
את
כולם**

מי שחלם

מאת: חיים חפר

מי שחלם לו ונשאר לו החלום
מי שלחם, הוא לא ישכח על מה לחם
מי שנשאר ער כל הלילה עוד יראה אור יום
מי שהלך הוא לא ישוב עוד לעולם

מי שהבטיח לא הניח את חרבו
מי שקראו לו הוא צעד בראש כולם
מי שאהב לו - עוד צפויות לו אהבות רבות
מי שהלך הוא לא יאהב עוד לעולם.

וההרים עוד בווערים באש זריחות
ובין ערביים עוד נושבת רוח ים
אלף פרחים עוד משמחים כל לב בשלל פריחות
מי שהלך הוא לא יראה זאת לעולם.

מי שחלם והתגשם לו החלום
מי שלחם עד ששמע קול מנצחים
מי שעבר את כל הלילה, וראה אור יום
הוא לא יניח שנשכח את ההולכים

מי שהבטיח וזכה גם לקיים
מי שהצליח לחזור מן הדרכים
מי שכאב, אבל הבין שהכאב אילם
הוא לא יניח שנשכח את ההולכים.

וההרים עוד יבערו באש זריחות
ובין ערביים תנשב עוד רוח ים
אלף פרחים עוד יפרחו בין ובתוך שוחות
הם שיעידו, כי זכרנו את כולם.

יזכור

יזכר עם ישראל את בניו ובנותיו הנאמנים והאמיצים,
חילי צבא ההגנה לישראל,

וכל לוחמי המחטרות וחיובות הלוחמים במערכות העם,
ואנשי קהלות המודיעין, הבטחון, המשטרה ושרות בתי הסדר,
אשר חרפו נפשם במלחמה על תקומת ישראל,
וכל מי שנרצחו בארץ ומחוצה לה בידי מרצחים מארגוני הטרור.

יזכר ישראל ויתברך בזרעו ויאבל על זיו העלומים
וחמדת הגבורה וקדשת הרצון ומסירות הנפש
של הנספים במערכה הכבדה.

יהיו חללי מערכות ישראל עטורי הנצחון
חתומים בלב ישראל לדור דור.

העלמה / נתן אלתרמן

דם טוֹתָהּ העֵלְמָהּ בַּפֶּלֶךְ
חוֹט זֶהָב, כַּחֲרוֹבוֹת בְּרֶסֶס,
וְאָמַר הַלּוֹלֵן בְּדַרְדֵּר:
הִיא טוֹה לִי בַגְדֵי מִשְׁחָק.

דָם טוֹתָהּ העֵלְמָהּ בַּפֶּלֶךְ
חוֹט שֵׁנִי כִרְטוֹן שְׁחוֹט.
וְאָמַר בִּלְבָבוֹ הַמֶּלֶךְ:
הִיא טוֹה לִי בַגְדֵי מַלְכוּת.

דָם טוֹתָהּ העֵלְמָהּ בַּפֶּלֶךְ
חוֹט אֶפֶר, הוּא אָבִי כָל כְּסוֹת.
וְאָמְרוּ פּוֹשֵׁט-יָד וְכֹלֵב:
הִיא טוֹה לָנוּ בַגְדֵי בְּכוּת.

דָם טוֹתָהּ העֵלְמָהּ בַּפֶּלֶךְ
חוֹט שָׁחַר, הַמַּחְשֵׂיךְ אֹרֵךְ יוֹם.
וְאָמַר הַשׁוֹדֵד בְּכֹלָא:
הִיא טוֹה לִי בַגְדֵי גִרְדוּם.

אִז אֲרָגָה אֶת חוֹטֵי הַפֶּלֶךְ
הֵעֵלְמָהּ וְתִתְנֶם בְּסֵד,
וְתֵרַד אֶל מִימֵי הַפֶּלֶג
וְתִרְחֹץ אֶת בְּשָׂרָהּ הַצַּח.

וְתִלְבֹּשׁ אֶת מִטוֹה הַפֶּלֶךְ
לְשִׁמְלָהּ לָהּ, וְתִיף לְעַד.
וּמֵאִז הִיא שׁוֹדֵד וּמֶלֶךְ
וְלוֹלֵן וּפּוֹשֵׁט-יָד.

אנדרטת הזיכרון לחללי השיירה

יהי זכרם ברוך

